

Budapest

VIII., József-körút 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonsági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerező, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzási segély fizetnek ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsege által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentul belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Kesztyüs István egyesületi tagunk hivatásának lett áldozata. Halálos végű baleset érte.

A vasuti közegeknek mulasztása, vagy más okok közbenjártsága folytán történt-e vagy nem, de abba a furcsa helyzetbe jutottunk, hogy nem tudtuk a balesetre vonatkozó bizonyítékokat beszerezni, mert állítólag nem akadt tanuja annak, hogy mi okozta azt a végzetes szerencsétlenséget.

Hiába volt minden futkosás a rendőrséghez a vasuti üzletvezetőséghez és viszont, hiába volt minden levelezés ebben az ügyben, míg végre igazgatóságunk-

nak sikerült megtalálni azokat a tanukat, kiket mások mindaddig hiába kerestek, és így csak az igazgatóság fáradságának köszönhető, hogy a balesetbiztosító-társaság a 2000 korona halálsegélyt ily aránylag rövid idő alatt folyósította. Addig is azonban egyesületünk igazgatósága 600 korona előleget adott az özvegynek, hogy a szerencsétlen család ne maradjon anyagi támogatás nélkül, dacára annak, hogy az özvegynek erre nem volt igényjogosultsága.

Ennek az ügynek végleges rendezéséről pedig az alábbi nyugta tanuskodik.

Nyugtabélyeg a »Nemzeti« baleset ellen biztosító társaság által lerovatott.

Nyugta.

2000 azaz kettőezer koronáról, mely összeget, engem mint férjem Kesztyüs István a »Kitartás« kölcsönösen segélyező országos egyesület 2973. számú volt alapító tagjának bejelentett kedvezményezettjét férjemnek 1902. december hó 8-án baleset által beállott elhalálása következtében alapszabályszerűleg megillető baleseti kártérítést, hogy a mai napon a »Kitartás« pénztárából hiány nélkül felvettem, ezennel elismerem és köszönettel nyugtatom. Kijelentem egyuttal, hogy ezen baleset és annak következményéből eredő kártérítési igényeim teljesen és véglegesen ki vannak elégitve, miért is ugy ezen baleset, mint pedig férjem tagsági viszonyából kifolyólag a »Kitartás« egyesület ellen sem nekem, sem másnak immár semmiféle néven nevezhető követelésem nincsen.

Kelt Ujpesten, 1903. év márczius hó 27-ik napján.

Előttünk mint tanuk előtt:

Sándor Márkus
Vécsei Frigyes

özv. Kesztyüs Istvánné
mint a 2973. számú alapító tag
bejelentett kedvezményezettje.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 13. számában kimutatott segélyösszeg 47.800 korona.

Ujabb segély.

3415. Oroszi Szilárd, máv. főkalauz, Budapest, a tag halála után 500 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 13. számában kimutatott segélyösszeg 18.676 korona 66 fillér.

Ujabb segély.

2973. Kesztyüs István, máv. kocsitisztító, Rákos-Palota, halálos elgázolás után 2000 korona.

Nagy léghajó-szerencsétlenség a fővárosban.

A főváros területén április 2-án reggel végzetes léghajó-szerencsétlenség történt, mely a főváros lakosságát nagy rémületbe ejtette. A rémületet előidézte ama körülmény, mert a napilapok jelentése szerint tévedésből az a hír volt elterjedve, hogy *Kubik Béla* orsz. képviselő, igazgatóságunk igen tisztelt tagja is felszáll. Ez a hír azonban téves volt. Ugyanis nem ő, hanem fivére *Kubik Gyula* a jeles vasuti mérnök, országsszerte ismert athléta szállott fel. Ehhez hasonló szerencsétlenség már Párisban is történt, mely alkalommal két jeles aeronauta ott lelte halálát. Részletes tudósításunkat a következőkben adjuk:

A *Magyar Aero-Klub*, mely a léghajós sport művelését tűzte ki feladatául, minden hó 2-án felszállást rendez, melyben csak klubtagok vehetnek részt. Egy ilyen felszállásnak kellett volna a mai napon is megtörténnie, a klubnak »*Turul*« nevű léghajóján. Az előkészületek erre nézve meg is történtek a lipótvárosi gázgyár telepén. Reggel nyolcz órakor a felszállásra készen állottak ifjabb *Tolnai Lajos*, a meterológiai intézet tisztviselője és az Aero-Klub alkormányosa, továbbá *Kubik Gyula* mérnök, *Kubik Béla* országgyűlési képviselő öcsce, *Ordódy Pál* földbirtokos és *Král Sándor* huszárfőhadnagy.

Miután a léghajót a szükséges gázzal megtöltötték, a segédkező utáskatonák kioldották a köteleket és azokat kezükkel tartották, hogy a beszállás után az adott jelre azonnal elereszthessék.

Az idő a felszálláshoz nem volt alkalmas. Április 2-án reggel erős szél fujt és *Tolnai*, a kormányos bizonyos aggodalommal tekintett a felszállás elé. A többi klubtagok azonban a felszállás mellett voltak, annál is inkább, minthogy a klub szabályai szerint a felszállásnak minden hó 2-án, jó vagy rossz időben meg kell történnie.

A szél erősen hányta a »*Turul*« léghajót és a katonák alig tudták a köteleket tartani. Alig szállottak be az utasok, névszerint *Tolnai*, *Král*, *Kubik* és *Ordódy*, a szél hikapta a katonák kezéből a köteleket és most a léghajó, még a jel kiadása előtt, felfelé kezdett szállani. Alig voltak a földtől száz méternyire, a szél erősen hányatott léghajó beleütődött a Visegrádi-utczában lévő *Vulkán-gyár* magas kéményébe.

Král főhadnagy látván a veszedelmet, erős elhatározással az erős szél által mindenféle irányban csapkodó köteleken halálmegvetéssel felkuszott a léggömbig és kardjával léket ütött a léggömbön.

A léggömbből a nyert léken kiáramló gáz következtében a léggömb erősen sülyedni kezdett. *Ordódy* látva a veszedelmet a léghajó kosarából kiugrott a gyár tetejére, ahova azonban oly szerencsétlenül bukott le, hogy azonnal elvesztette eszméletét.

E közben a sülyedő hajó neki vágódott a gázgyár homlokfalához s ha *Kubik Gyula* aczél izmaival fel nem fogja a falhoz való ütődést, a kosárban ülők menthetetlenül elvesztek volna. Így a léghajó óriási gyorsasággal ereszkedett alá a *Vulkán-gyár* udvarára. A léghajó erősen vágódott a földhöz a kosárban ülőkkel, akik mindannyian jelentékenyen megsérültek.

Ordódyt a munkások ezután lehozták a háztetőről és azonnal a mentőkért telefonáltak. — *Ordódy* nem nyerte vissza eszméletét és a mentők ilyen

állapotban szállították *Dollinger* klinikájára. Utközben erős hányás vett rajta erőt. Az orvosok koponyacsonttörést és agyrázkódást és azonkívül a testen több zúzódást konstatáltak. *Ordódy* állapota életveszélyes és felépülésére nem sok a remény. Mint az utolsó pillanatban értesülünk a halállal vívódik.

Tolnai és *Kubik* jelentékeny zúzódásokat szenvedtek, míg *Král* főhadnagy sérülései súlyosabbak, de nem veszélyesek. A főhadnagy bérkocsin ment a lakására.

A szerencsétlenség hírére óriási néptömeg verődött össze a *Vulkán-gyár* előtt, amelynek kapuit azután bezárták és a gyárba senkit sem engedtek be. Ugy a városban, mint a képviselőházban eleinte az a hír volt elterjedve, hogy *Kubik* Bélát is, ki szintén jelen volt a felszállásnál, baj érte és igen sokan kérdezősködtek az obstrukciót vezető képviselő lakásán.

A »*Turul*« léghajó, mely már annyi sikeres utat tett, ott fekszik a *Vulkán* udvarán összetörve és nem igen valószínű, hogy megegyeszer üzemképes állapotba volna helyezhető.

Beszélgetés *Král* főhadnaggyal.

Tudósítónk ugyanaz nap délelőtt féltiz órakor a szerencsétlenség színhelyén *Král* főhadnaggyal, akit a mentők ápoltak a *Vulkán-gyárban*, beszélgetést folytatott, melynek során *Král* főhadnagy ezeket mondotta:

— Háromnegyed 9 órakor át akartuk vontatni a léghajót a gazometer előtti térről, amely a léghajó felszállására nagyon alkalmatlan és szűk, egy szabadabb tere.

Intettem az embereknek, hogy gyorsan vontassák át a léghajót, mert erős szél fujt.

Egyszerre egy erős szélroham, gondolom délkeleti irányból, kikapta vagy tiz munkás kezéből a köteleket.

— Vigyázz! — kiáltottam, mert egy pillanat alatt beláttam, hogy milyen óriási veszély fenyeget bennünket.

De már késő volt.

A szélroham oly erős volt, hogy a többi munkás is kieresztette a kötelet. A léghajó erre egyet fordult és aztán nekiment a gazometer tetőzetének. Mig itt kapaszkodott, addig volt annyi időm, hogy felkapaszkodtam a léghajó torkolatához és késemmel felhasítottam a burkolatot.

Ebben a pillanatban dőlt el a gazometer tetőzetének sarka és a léghajó is elszabadult.

Egy szélroham odalódította a *Vulkán-gyár* tűzfalához.

Itten ugrott ki a szerencsétlen *Ordódy*. A léghajó kosarából láttuk még a tetőzetten vonagló testét.

Szerencsére a *Vulkán-gyár* munkásai közül ketten éppen a tetőzetten dolgoztak és így nekik köszönhető, hogy *Ordódy* le nem esett a földre.

Még egy szélroham odalódított bennünket a 64. szám alatt lévő *Münz* Izidor-féle márványtelep udvarára, ahol aztán a léghajó, amelyből az egész gáz kiömlött, a földre esett. *Kubik* és én hanyatt vágódtunk, *Tolnai* talpra esett.

*

Aznap délután egyesületünk elnöke, *Luby Gyula* felügyelő ur meglátogatta *Kubik Gyulát*, a szerencsétlenség egyik sebesültjét, kit a szerencsétlenség

megtörténte után fivére Kubik Béla országos képviselő azonnal a Rókus-kórház sebészeti osztályára szállított.

A beszállítás után azonnal megoperálták Réczey tanár felügyelete alatt.

A koponya felbőrt négy helyen varrták be és a jobb kart. mely súlyos zuzódásokat szenvedett, bekötötték. Csonttörés a felkaron nem történt.

A vasuton való utazás veszélyessége.

Midőn Stephenson György első gőzmozdonva a stocton-darlingtoni kőszénpálya sineit először futotta meg, maguk a hidegvérű angolok sem fojhták vissza az idegenkedést és félelmet melyet a »tüzes szörnyc« bennök keltett s nem egyszer fejezték ki aggályaikat a Stephenson találmányának hívei előtt. Ha voltak is, kik a gőzmozdonypályák nagy jövőjében már akkor is hittek — és vajmi kevesen voltak ilyenek! — legtöbben a legkeserűbb, sokszor a neveltségig tulzott támadásokban keltek ki a vasutak ellen.

Mindenki első sorban s főleg a veszély mérvére mutatott, mely a vasuton utazókat percéről percze kíséri s minden pillanatban életétől foszthatja meg, avagy örökre nyomorékká teheti.

Magában a vasutak őshazájában, Angliában, — parlamentben és kormány-körökben egyaránt — nem egyszer jött szóba e kérdés, s mindannyiszor a leghevesebb vitákra adott alkalmat s akkoriban nem is volt egészen alaptalan; bár e körülmény a vasutak hasznosságát aligha dönthetné meg.

Stephenson magát is nem egyszer ostromolták e kérdéssel, de ő — szokott komolyságával — mindannyiszor meggyőző szavakkal iparkodott a kételkedőket megnyugtatni.

Egy ízben, midőn a vasuton való utazás ismét szóba hozatott, egy képviselő a következő szavakal fordult Stephensonhoz:

— De uram! Ha a sineken véletlenül ép ama pillanatban futna át egy tehén, midőn azokon a gőzmozdony robog tova, vajjon nem látja-e be, hogy ez végzetes állapotot idézne elő?

Mindenki leste, mit fog félelni Stephenson, mert a kérdés nem látszott alaptalannak.

— Mindenesetre végzetes lenne a helyzet a tehénre nézve. — felelt boszankodva a kérdező.

Jól tudjuk, hogy a vasutak iránt mutatkozott ellenszenv egyik főoka nálunk is sok ideig a vasuti balesetektől való félelem volt, s hova főleg a nép alsóbb rétegében uralkodott és uralkodik némely helyen ma is ama téves nézet, mintha a vasuton való utazás veszélyessége tudja isten mily mérvű volna. Ausztria annak idején szintén nagy sulyt látszott fektetni e körülményre, mert bizottságot küldött Angliába, oly czélból, hogy ott a vasuti balesetektől keletkezett számtalan hírek alaposágáról adatokat gyűjtsön és meggyőződést szerezzen.

Sokan még ma is idegenkedéssel ülnek vasutra, s a félelem és remegés bizonyos neme szállja meg őket utjuk alatt. Pedig ha jól szemügyre vesszük a dolgot, s a vasuti balesetektől szóló megbízható statisztikai adatokat figyelemre méltatjuk: csakhamar arra a meggyőződésre fogunk jutni, hogy a hátorság a vasutakon mai nap már jóval nagyobb, mint bármely más közlekedési eszközön.

Ez állításunk helyességének okadatolásául legvesz szabad hivatkoznunk a vasuti balesetek megelőzése érdekében Franciaországban kiküldve volt bizottság vé eménvére, mely az 1853 —54-iki statisztikai adatokat vévén vizsgálódásai alapjául, a következő eredményre jutott. Diligenceon (postakocsin) 335,460 utasra, vasuton ellenben 1.703,000 utasra esik 1, a ki halált. — továbbá diligenceon 29,870, vasuton pedig 479,800 utasra esik 1, a ki sérülést szenvedett, összeütközés, kisiklás, illetőleg feldőlés vagy általában valamely véletlen baleset folytán.

Ez adatokból kiviláglik, hogy a vasuton való utazásnál a megöletés veszélye ötször, a megsérülés veszélye pedig 16-szor kisebb, mint a postakocsikban.

A vasutakon való utazás veszélyessége legkisebb Németországban, hol 11 $\frac{1}{2}$ millió utazó közül csak egy veszti el életét és legnagyobb Oroszországban, hol 117,000 emberre esik egy haláleset. E föltűnő különbség a veszély arányában onnan van, hogy Oroszországnak nincs betanult vasuti személyzete, s a legtöbb szerencsétlenség a személyzet tudatlanságából ered. A többi államokban az arány következő: Belgiumban: 5 millió, Ausztria-Magyarországban: 2 $\frac{1}{2}$ millió, Franciaországban: 4.760,000. Angliában: 1.660,000 utas közül egy szokott szerencsétlenül járni.

Nincs tehát ok arra, hogy továbbra is féljünk a vasuton való utazástól, mert ha történik is néha egy-egy nagyobb szerencsétlenség, ezt legtöbb esetben nem a vasuti intézményben, hanem oly körülményekben kell keresnünk, melyek a közönséges kőutakon is nem egyszer fordulhatnak elő. Utazó közönségünk különben is már emanczipálta magát ez idegenkedés alól, s lehet reményünk, hogy a nép alsóbb rétege is be fogja látni, hogy félelme indokolatlan és alaptalan.

A balesetek elhárításának kérdése különben tanulmány tárgyát képezi jelenleg is, s miután a közlekedés e nemében idővel előreláthatólag számtalan újításokat és javításokat fognak behozni, bizton hiszszük, hogy a közel jövőben a biztonság még tetemesen fog emelkedni.

A balkán rózsáligetei.

Karcolat.

Rózsa virit, a virágok királynője, a Balkán völgyeiben, illattal és költészettel telítve meg a levegőt, s szelid, édes hangulatba ringatva azt, a ki beleheli. . . .

Rózsa virit, vérpiros rózsa a Balkán völgyeiben, a harcok kebelén, megrontva, irtózáttal telítve meg a levegőt, s örök csendes álomba ringatva azt, kinek kebelén fakadt

Mily lelkes, áradó hang az, melyen a költő a rózsáról énekel, s mennyire kivétköztetik köznapi hangulatából a prózai, a rideg utazót is a Balkán völgyeinek rózsáligetei!

Elhagyva a Markokralcszki Baint, a hol Kraljevics Marko, a bolgár nemzeti hős székel valaha, s elérve Sipka faluját, melyről az orosz hadak betörése által történelmi nevezetességre emelkedett egyik Balkán-szoros vette nevét: szemünk elé tárul a »Tulovszkó polye,« a mint a bolgárok a Kalofér, Kazanlik és Maglis közt elterülő völgyet nevezik.

Ötven virágzó helység terül el ott egymás mel-

lett. Igazán virágzó, mert az ötven falu lakossága csaknem egyedül abból a szelid, költői foglalkozásból él, hogy — rózsát tenyész.

Már a Balkán verőfényes lejtőin Sipka és Kazanlik között fölmerülnek a terjedelmes rózsaligetek, képzelhetetlen benyomást téve az utazóra, a ki elámulva látja elterülni lábainál a viág legszebb szőnyegét, csupa halványpiros rózsából, melyek ott ringanak a zöld alapon. A táj gyönyörű kerteivel, aranykalászos földeivel, zöld fák lombja mögül fehéren előkandikáló falvaival, e szőnyeg nélkül is a földkerekség egyik legszebb panorámáját tárná az ember elé, — hát még ez eszményi ráadással.

Moltke zord katona volt. De ötven év előtt, a mikor erre járt, e táj őt is poétává tette. »Már messziről, — így ír keleti utazásaiban — szemünkbe tűnik egy kis erdő óriási diófákból. Azok árnyékába rejtőzött el Kazanlik városa. Még a mecsetek karcsu tornya se bir a fák lombjainak magasra nyuló harmai fölött eltekinteni, el van az temetve azok alatt mélyen. A diófa a világ egyik legszebb fája bizony. Találtam köztök olyanokat, melyek legkevesebb száz lábnyi átmérőjü körben terjeszték ki ágait maguk körül. A nagy széles levelek rendkívül üde zöld színe, az árny a roppant lomboltzatok atatt, a szép tenyész a vastag törzs körül, s a folyton csevegő források és patakok, melyek nagy számmal csergedeznek körülük, — ez igazán tündéri szépségű látomány. S hozzá még minden diófa egy-egy palota: seregestől tanyáz benne a vadgalamb. E táj vízbőségeiről fogalma sem lehet, a ki nem látta. Találtam egy forrást, mely kilencz hüvelyk vastagságú sugarban bugyant föl a békasó-földből, s egy maga képezve jókora kis patakot, csergett odább. Mint Lombardiában, itt is bővizű erek táplálják a kerteket és földeket, melyeket apró csatornák hálóznak körül. Az egész völgy áldott jólét, gazdag bőség képét nyújtja, igazi ígér-földe ez! A térs mezőn oly magas fű hullámszik, hogy ellepi az embert. Az égen nedves vastag felhők tornyosulnak, összegyűlve a hegyek ormain s megáztatva a virányt, helyet engednek a nap meleg, életető sugarainak.

A thrácziai rózsza, a »rosa sempervirens, itt e helyen, nem virággyban tenyész, hanem nagy területeken, hegyek oldalában, mint bortermő vidéken a szőlő. Azon módon ültetik is szépen sorjában, leginkább dél felé néző lejtőkön. A gyakorlott rózsatermelők első pillanatra meg tudják különböztetni a virág-szirmokból nyert rózsaoilajat attól az olajtól, mely a déli részeken tenyésző rózsából fakad. Tavasszal és ősszel ültetik a rózsát, s júniusban van szüret. Rózsza szüret! bizonyosan a legköltőbb szüret a világon. Férfi, asszony mind-mind részt vesz e könnyű, vidám munkában, s apró szamarak hordják a leszüretelt rózsát a két felől rájuk erősített puttonokban a faluba, a hol a szirmokból a világ legdrágább illatszerét, a rózsaoilajat sajtolják. A rózsalevelet egy lombikszertü forró kazánba szőrzák, melynek lehajló vékony nyaka egy hűtő edényen vezet keresztül. Itt csepeg le a kazán csövéből az olajos anyag, melyet aztán készen tartott palackokba szűrnék.

Kanitz Bulgáriáról szóló munkájában azt írja a thrácziai rózsatermelésről szóló fejezetében, hogy egy kilogramm rózsaoilajra átlag 3200 rózsza szükséges, s ez ott helyben már 200 forintba kerül. Az összes rózsza-termelés még a legkedvezőbb évben is csak 60 mázsa oilajat ad. Ez persze nagyon csekély részét

fedezni már csak az európai szükségletnek is, — tehát a jó rózsatermelő úgy segít magán, a hogy tud, s azért most már a valódi rózsaoilaj épol ritkaság, mint a valódi perzsa szőnyeg.

Hogy a foglalkozás minő befolyással van az emberre, az legjobban kiderül itt. A rózsza megnevesíti azokat is, a kik az ő ápolásában töltik életüket. E poétikus mezei kertészkedés valódi virágokat alkot, kivált a leányokból, kik között rendkívüli szépség nagy számmal található Thrácia e rózsaligetei közt, Európa e Kazsmirjában.

. . . . Milyenek lehetnek most e ligetek, midőn a felszított szenvedélyek csak jeladásra várnak, hogy vérbe fojtsák egymást mire a rózsák nyilni kezdenek!

A postagalambokról.

Az 1870—71-dik évben Straszburg, Metz és Páris ostroma alkalmat nyújtott arra, hogy új módokról gondolkozzanak az emberek arra nézve: miképen lehessen elzárt helyeken a külvilággal való közlekedést eszközölni? A többi közt megkísérlették e czélból a postagalambok alkalmazását.

A galamboknál ugyanis azt észlelték, hogy nagy ragaszkodással vannak oly dűczok iránt, amelyekben bő táplálékot kapnak s figyelmes gondozásban részesülnek, úgy, hogy még ha az ily dűczoktól nagy távolságra bocsátják is szabadon a jó kosztos levő galambokat, ezek a már megszokott helyre rögtön visszatérnek. Ez észlelés folytán újabb meg újabb kísérleteket tettek, melyek alkalmával a galambokat nagyobb-nagyobb távolságokra szállították el hazájuktól, s ama meggyőződésre jutottak, hogy e madarak rendkívül kifejtett helyi érzékkel bírnak, s annál fogva nagy szívósságuk, kitartásuk és gyors röptök által a hozzájuk kötött igényeknek tökéletesen megfelelnek.

A galambok e tulajdonságát akarják most a hatalmak mindenféle kizsákmányolni.

A különböző várakban galamb-depotokat akarunk állítani, s ott a galambokat kiváló figyelemmel gondozni és gazdagon táplálni. Mozgósításkor aztán a galambok kicseréltetnek. E tekintetben azonban nagy nehézségek mutatkoznak, melyeket még mai napig sem sikerült egészen legyőzni. Egyik fődolog, hogy a galambokat jól meg kell jegyezni, melyik mely deponhoz tartozik, nehogy káros következményű kicserélések történhessenek. A más dűczba való átszállításkor a galambokat teljesen el kell zárni a külvilágtól, hogy a környezetből semmit se lássanak; azonkívül csak nagyon szűken kell nekik az élelmi szert nyújtani, hogy ekkép a régi galambdűcz utáni sovargás folyvást megmaradjon bennök; mert különben, jó ellátás mellett csakhamar megszoknák új lakhelyüket, s ha kibocsátának, nem igen hagynák azt el.

Ha azonban ez állapot hónapokig tart, a galambok a gyér kosztos annyira elerőtlenednek, hogy fölhasználásuk esetén nem képesek a rájuk bizott szolgálat teljesítésére.

Ami a sürgönyöknek a galamb testén való megerősítését illeti: eleintén a galamb nyakára kötötték azt. Minthogy azonban ily módon számos levélke veszett el, (valószínűleg a galambok magok távolították azt el csőrükkel, mint nekik alkalmatlant,) újabb időben más eljárást követtek e tekintetben.

Ugyanis a sürgönyöket tollszárba rejtve, a galamb farkának középső tollához varrják. Ekkép aztán nem vesztek el a sürgönyök s az időjárás befolyásának sem lettek annyira kitéve.

Mivel azonban oly parányi kis tollszárban csak nagyon kis darab papír férhet el, szükségessé vált oly módról gondolkozni, hogy a sürgönyök a lehető legkisebb téren szorittassanak össze. Egy francia e nehézséget úgy oldotta meg, hogy a leirt sürgönyöket egy négyszög méternyi lapra fényképezte le. Persze ennek elolvasására aztán jókora nagyítóüveget kell használni.

Hogy pedig a sürgönyök annál bizonyosabban megérkezzenek rendeltetésük helyére, rendszeren 20—30 galambot eresztenek utnak ugyanazon egy tudósítással. Mivelhogy nem tudhatni, mi éri e galambokat utközben, óvatosság szempontjából a sürgönyöket titkos jegyekkel szokták megírni.

Arra nézve, hogy az ily postagalambok egy-egy körülzárolt várba, vagy onnan a külvilágba tudósításokat könnyű szerrel ne vihessenek, sólyom-és ölyv-depot-kat állítanak föl, melyeket aztán a körülzárolt helyek közelében állítanak föl, a kibocsátott vagy a várba repülni törekvő galambok elfogására.

Egyébiránt é bajnak is kitalálták az ellenszerét.

Mint a »Moniteur de l' Armée« írja, Párisban a »Jardin d' acclimatisation« katonai dúczaiban igen érdekes kísérletek tétettek erre nézve. Történik ugyanis gyakran, hogy egy kifáradt postagalambot üldözőbe vesz egy-egy ragadozó madár s ha elcsípi, a galambbal elvész a sürgöny is. Chinában, hol nagyon régóta használják a postagalambot levelezési célra, akkép védelmezik az orvadaraktól, melyek ott a sivatagban nagy számmal tanyáznak, hogy a galamb szárnytollára nagyon könnyű kis csöngetyűket alkalmazzanak, melyeknek éles, átható hangjuk van. Mentül gyorsabban röpköd a galamb, annál élesebb hangot adnak a csöngetyűk, s az orvadarak visszariadnak. Ily apró csöngetyűkkel a párisi katonai galambdúcokban is tesznek kísérleteket.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A leghosszabb hid. A leghosszabb hid, mint minden, a mi legnagyobb, vagy legmagasabb, vagy leghosszabb, természetesen Amerikában épül. New-Yorkban most készültek el a harmadik hid tervével, amely Newyorkot Brooklynnal fogja összekötni. Ez a hid függő hid lesz, aczélból készül és sokkal nagyobb lesz, mint a másik kettő. A hossza tizezer láb lesz, a szélessége is igen nagy, mert öt ut lesz rajta. Kettő a gyalogjáróknak, egy a kocsiknak, egy a villamos és egy a gőzvasutnak. Mind a két hídfőnél egy-egy óriás termet építenek, az egyiket népgyűlések helyiségéül, a másikat hangverseny-teremnek.

Kivégzés száz év előtt. A times röviden összefoglalva, nap-nap után fel szokta frissíteni a száz esztendő előtt történt nevezetesebb eseményeket. Legutóbb egy 1803-ban Londonban megtörtént kivégzésről számolt be. Hat ember került bíróság elé a hazaárulás vádjával terhelt s a bíróság halálra ítélte őket. Az ítélet szerint »a vádlottak felakasztandók; ha azután a halált megállapították, fejük leszeldendő, testük felbontandó, beleik elégetendők.« A kivégzés februárius 22-én történt meg.

A vérpad köré óriási tömeg gyűlt, amely az elítéltek megérkezéig tréfálkozással töltötte az időt. Az elítéltek egyike, Despard ezredes rendkívüli nyugalmat tanusított. Mikor a vérpadra fölvezették, beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ártatlan és hivatkozott arra, hogy 30 esztendeig hiven szolgálta hazáját. A tömeg egy ideig nyugodtan hallgatta, majd azonban elunta a várakozást és éktelen zsvajban tört ki. Miután a lelkész kezet szoritott az elítéltekkel, a hóhérok megkezdték munkájukat. Egymásután huzzák a szerencsétlenek fejére a fekete sapkát s vetették utána nyakukra a hurkot. Hét percczel 9 óra előtt végre felhangzott a jeladás: az elítéltek teste a levegőben kalimpálódzott. Despard ezredes halálküzdelmében kétszer szétcsapott a kezével; három társa már néhány másodperc múlva halott volt, de a többi kettő még azután is mozgott hogy társaik mind kilehelték már lelküket. Végre is úgy könnyítették meg nekik a halált, hogy a pribékek a lábuknál fogva rángatták őket . . . A közönség ezenközben el nem mozdult helyéről. A hóhérok azután elmetszették a köteleket s a halottak fejét bárdal leválasztották. A főhóhér azután üstökükön ragadta a fejeket és sorban fölmutatta őket a népnek, mondván:

— Így lakol az áruló!

A bunda. A bunda, a melyről ez az ének szól, egy münkheni professzoré, a ki kitünő arczképfestő, tehát mint művésznek és mint professzornak kettős jogzime is van rá, hogy szórakozott legyen. Él is ezzel a szabadságával olyan kiadósan, hogy jut belőle mind a két titulusra elegendő. A minapában történt, hogy a professzor ur, a ki Berlinben járt, a bundája nélkül érkezett haza. A nevezetes dolgot a felesége vette észre, maga a professzor csak annyit érzett, hogy szörnyen átfázott, de már az okát elfelejtette fürkészni. Hosszas tanakodás után rájött, hogy alkalmasint a vasuti kocsiában felejtette a drága bundát. Tudakozódtak és kiderült, hogy a bunda csakugyan ott van az állomási ruhatarban, a hol a kupéban felejtett holmit őrzik. A professzor boldogan sietett a tél idején ugyancsak szükséges ruhadarabért, aláírta az aláírandó irást, miután igazolta, hogy csakugyan a magáét keresi és ki is kapta a bundát. Mikor azonban hazaért, a felesége ijedten szólt rá:

— Hát nincs meg a bunda?

— Hogyne volna, mikor megvan.

— Hát akkor hol van?

A professzor csak most vette észre, hogy — nincs rajta a bunda. De hogy hol hagyta, azt most már egyáltalában nem tudta. Csak arra emlékezett, hogy utközben betért valamelyik pinczébe egy pohár sörre. De hogy melyikbe, azt természetesen nem tudta, hisz az ember feje nem káptalan. Megkezdődött a nyomozás. Maga a professzorné járta sorra a cseléddel a sörházakat: sikertelenül. Végre egy furcsa gondolata támadt. Nem felejtette-e ott az ura a bundát, a hol — megtalálta. Kiment az állomáshoz és a bunda csakugyan ott hevert egy széken, a hová a szolgálta tette a professzor urnak, hogy elvigye. Ezek után kérdéses, vajjon — érdemes volt-e másodszor is megtalálni a bundát, mikor biztosra lehet venni, hogy — harmadszor is elvész.

Hány nyelvet beszélnek Chicagóban. Charles Buck, chicagói egyetemi tanár adatai szerint Chicago méltán érdemli meg az ujkori Babel elnevezést. Chicagóban ugyanis összesen negyven nyelvet

beszélnek, amelyek közül tizennégyet tizezer ember beszél. Nyelv tekintetében Chicago a második cseh város, a harmadik svéd város és az ötödik német város Ujságok tiz különböző nyelven jelennek meg és istentiszteletet husz nyelven tartanak. A chicagói idegen kolóniák között van egy izlandi, egy bask és egy breton is.

Albán közmondások. Fiala nocsme régi szó, így nevezik az albánok a közmondásaikat, amelyeket roppant sűrűn használnak beszédközben, úgy, hogy aki ezeket a közmondásokat nem ismeri, ha egyébként tökéletesen beszél is az albán nyelvet, csak nagy fáradsággal értetheti meg magát az albán néppel. Ime egy kis gyűjtemény ezekből a közmondásokból: A békeszerető férj naponta esküvőt ül. — Aki fél az Istentől, az nem fél az emberektől. — Jobb a halál, mint a félelem. — Nincs lépés veszély nélkül. — Amit a fej vét, azt a fej bánja meg. — Aki kutyákkal alszik, bolhákkal ébred. — Ki tövist ültet, annak nem teremnek rózsák. — Aki nem ad enni a macskának, az egereket táplál. — Jobb a piros láng a tetőn, mint a fekete füst a házban. — Vén kutyából sohasem lesz vadász. — Pénz nélkül ne menj piacra. — A szavak asszonyosak, a tettek férfiasak. — A szót elviszi a szél. — Szavakkal nem lehet forgásba hozni a malomkereket.

A perronjegy. Tudvalevő dolog, hogy azoknak, akik a vasuti állomásokon a vonatok indulása és érkezése alkalmával a perronra akarnak kimenni, jegyet kell váltani, amelynek ára a mai számítás szerint 20 fillér. Ha valaki mégis jegy nélkül jut ki a perronra, annak utólag muszáj a jegyet megváltani, mert máskülönben hat korona pénzbírsággal sújtják. Ezeknek előre bocsátása után rátérünk egy kiskoru fiatal ur esetére, akit azzal bíztak meg, hogy egy sürgős természetű levelet, amelyet rendes uton már nem lehetett föladni, a vonathoz csatolt postakocsi levélszekrényébe dobjon. A megbízott lóhalálában levett ki a pályaházba s azon az ajtón, amelyen a postás alkalmazottak jutnak ki a perronra, sietve ment a postakocsihoz s a levelet szerencsésen bedobta. Mikor ezzel készen volt s a perronról az egyik váróteremen akart kikerülni, a portás elcsipte. Először a perronjegyet kerte tőle, azután pedig ilyen jegy váltására szolította föl, de eredménytelenül, mert az ifju gentleman elvből nem fizetett. Azt mondotta ugyanis, hogy ha valaki sürgős levelet ad föl a postakocsin, akkor annak perronjegyet váltani nem kell. A fizetés megtagadása következtében az elvi álláspontra helyezkedő urat ezután már vasuti tisztviselők kezdték mammogatni, akik az esetről jegyzőkönyvet vettek föl. A jegyzőkönyv később az igazgatósághoz került, amely azt határozta, hogy a nem fizető ifju ellen hat korona erejéig pört kell indítani. A pör tehát megindult s annak módja és rendje szerint lassan folyt. Végre azonban mégis véget ért s a bíróság a vasuti igazgatót elutasította, ha nem családunk azért, mert az alperes kiskoru és így pörölhető nem is volt. Az igazgatóság, amely a pört tulajdonképen husz fillér miatt indította s amelynek a pörösködés az ítélet meghozatalakor már körülbelül 40 koronájába került, most újabb tanácskozássra gyűlt össze és azt határozta, hogy a jussát nem hagyja. Igaz ugyan, hogy eddig már 40 koronát elköltött és hogy a 6 korona követelés megnyerése esetén is 34 korona lesz a tiszta vesztesége, de azért tovább pöröl és most már az ifju gentleman apján keresi a 6 koronában megszabott

bírságpénzt. Az új pör tehát megindult s valószínű, hogy egy-két esztendő múlva véget is ér, amikor azután a vasut megtudja, hogy szabad-e perronjegy nélkül a mozgópostán levelet föladni és ha nem szabad, felelős-e az apa a fia elvi álláspontjáért.

Majom-tröszt. Az aczél-tröszt hazájában immár megalakult a majom-tröszt is. Az őserdő apróbb vadjait megvigasztalhatja a tudat, hogy értékük sorsa erős kezekbe került és egy majomnak sem kell aggodnia többé, hogy kevesebbet adnak érte, mint a mennyit ér. Newyorból telegráfozzák, hogy két millió korona tőkével társaság alakult, amely össze akar vásárolni minden kapható majmot, papagályt és más kalitkában, vagy kisebb ketreczben tartható állatot, hogy az amerikai állatkereskedők érdekét az európai ágensek ellenében megvédelmezze. Ezek az ágensek ugyanis, akik eddig az amerikai kereskedők majomszükségletét fedezték, állítólag nagyon megbízhatatlanok és erőszakosak voltak, a majom árfolyama az ő kényük szerint úgy ugrált, mint — a majom. A trösztöt New-york, Csikágo, Filadelfia, Szan-Franciszko, Washington és St.-Louis összes állatkereskedői támogatják, a tőkéjéhez hozzájárultak és csak tőle vásárolnak. A nagy vállalatoknak három osztálya van: a majomosztály, a pintyőke-osztály és a papagályosztály, mindenik osztálynak egy-egy igazgatója. A majmokat, papagályokat és pintyőkéket ez a legújabb tröszt bizonyára boldoggá és büszkévé teszi.

Ahol terem a szappan. A tiszta föld, ahol terem a szappan, úgy adja a természet, hogy azonmód mindjárt akár mosakodni is lehet vele, Kanada észak-nyugati része, főként pedig Asheroft község környéke. Ezen a vidéken, mint Kanada több más helyén is, igen sok a tó. E tavak között van néhány, amelynek vizében rendkívül sok a szóda. Vizsgálásokat ejtettek meg, amelyeknél kiderült, hogy a tavak fenekét vastag sósréteg borítja; mikor aztán ezt is megvizsgálták, rájöttek, hogy szappannak és boraxnak a keveréke. A borax a keveréknek 20 százaléka, az egész pedig a maga tömegében igen jó szappan, még jobb annál amit főznek. Van benne egy kevés főveny is, nagyon könnyen oldódik és jól habzik. A fölfedezés hírére azonnal összeállt egy csomó tőkés ember, a tavakat megvásárolta és a kizsákmányolásuknak nekilátott. Már idáig kiszedtek 275.000 kilogram szappant. A kiemelt masszát nagy, egymáshoz koczákba préselik. A vállalat kitünő üzletnek bizonyult, mert a szakértők becslése szerint a tavak között egy sincs, amelyiknek a fenekén 20.000 tonna szappan ne heverne. Ez a mindenképen tiszta üzlet az amerikai dollárfejedelmek számát megszorítja egy pár — szappankirályllyal.

Az önérzetes kalauz egy Budáról jövő társas-kocsi kalauza multságos jelenetben részesítette utasait. A budai hídfőnél fölszállt a zsufolt kocsi egy ur, a kin meglátszott a jólét s a maga-magával való megalégedés. Természetesen az ilyen ember talál legtöbb kifogásolni valót s rögtön meg is szolította a kalauzt valami rendetlenség miatt.

— Ha még egyszer ilyesmit látok, lekasztom a nyakáról a táskát! Mert tudja meg, hogy én részvényes vagyok.

A kalauz egy pillanatig gondolkozott, aztán levette a nyakáról a táskát s szó nélkül ráakasztotta a részvényes nyakára. Aztán leszállt a kocsirol s elsietett.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: *Verne Gyula*, átdolgozta: *Szász Károly*.

(Folytatás.)

— De hát hová lett, ha itt kontinens volt valaha? — hitetlenkedék Pencroff.

— Elsülyedt; a száraz földek folytonos sülyedése éppen nem példátlan; így mindig csak a magasabb, végül a legmagasabb csucok maradnak ki a tengerből s képeznek egyre kisebb és kisebb szigeteket.

— Így hát azt is megérhetjük még, hogy a mostani szigetek is mind elsülyednek s Amerika és Ázsia közt semmi sem lesz, csak a sima tenger.

— Mi azt bajosan érjük meg, jó Pencroff; mert ezek a sülyedések nagyon lassan, ezredévek alatt történnek. Aztán míg ezek a mostani szigetek a tenger alá merülnek: ujak emelkednek helyettök, melyeket a tenger fáradhatatlan kőművesei raknak folytonosan.

— Micsodák?

— A korallok s más ázalag-állatkák, melyek milliárdonként élnek a víz alatt s elhalván, visszamaradó mésztartalmu testök emelkedő pontul szolgál utódaiknak, melyek nemzedékről nemzedékre folytatják a vizalatti építkezés munkáját. Oly apró állatkák ezek, hogy egy millió alig nyom belőlük egy milligrammot; de ezért munkájok eredménye szemmel látható és sok hajó szenvedett már hajótörést vizalatti építkezések éles gerincein. Hajdan, a földalakulás első korszakaiban a természeti erők leghatalmasabbika, a tűz változtatta el a föld felületét; kontinenseket emelt fel, sülyesztett alá és hasogatta kitöréseivel a föld kérgét, mely alól Davalagirik és Czimborasszok tolták ki fejeiket, mértöldnyi magasságra. Most ez apró parány állatok által működik a természet átalakító ereje.

— No, legalább elég soká tart, míg valamire mehetnek! — jegyzé meg Pencroff gunyosan.

— A természetnek van ideje várni — felelé Cyrus komolyan.

— De mire valók lesznek ezek az új kontinensek, — kérdezé Harbert — mert hiszen a természet nem dolgozik haszontalanul.

— Ha akarjátok, elmondom gondolatomat effelől is.

— Mondja, Cyrus ur; hallgatjuk.

— A tudósok megegyeznek abban, hogy földünk egykor ki fog halni, vagyis az állati és növényi élet s tenyészet lehetlenné válik a föld folytonos kihülésének meghidegülésének következtében. Csak e kihülés oka iránt nem értenek egyet. Némelyek a nap kihülésének tulajdonítják azt, mely millió és millió évek mulva nem fog elég meleget adni a földnek. Mások ellenben azt mondják, hogy a föld vesztit folyvást saját belső melegéből s ez uton fog végre egészen kihülni. Én ez utóbbi nézetet tartom helyesebbnek, mert előttem áll a hold példája, mely szintén egészen kihült, megfagyott test, melyen minden növényi és állati tenyészet megszűnt, ámbár a nap most is oly bőven és melegen hinti reá sugárait, mint a mi földünkre. Fogadjuk el tehát az elméletet: hogy a föld folyvást vesztit belső melegéből s

fokozatosan hül ki. Vannak jelek, hogy egykor a mostani földcsarkoknál tropikus tenyészet volt; állatok és növények ásatag maradványai forró-övi világra emlékeztetnek Szibéria s a lapp föld jegmezőin. E fokozatos kihülés következtében eljő az idő, mikor a mostani fagyos övek s a mérsékelt övek szélei is merőben lakhatatlanokká fognak válni, nemcsak az emberek, hanem mostani állataiknak és növényeiknek is. Amely mértékben következik ez be, oly mértékben fognak az emberek, s velök állataik és növényeik is mind közelebb-közelebb huzódni az egyenlítőhöz, ahol a nap sugarainak függőleges esése még mérsékelt égaljat fog egy ideig fentartani. Egymás után fognak megnéptelenedni Európa, Észak-Ázsia és Észak-Amerika; a lappok és a szamojédok a földközi tenger és a mexikói öböl partjainál fogják feltalálni mostani éghajlatukat. Az emberiség azonban nem fogy számában s így az egyenlítő körüli szárazok: Afrika, déli Ázsia és Közép-Amerika egyre sűrűbben lesznek benépesítve a folyvást beköltözők emez új népvándorlása által. Végre nem tudnak elég helyet adni az emberiségnek. . . Nos, nem találjátok-e helyesnek s lehetségesnek: hogy a természet már jó előre gondoskodik új continensekről, ahol a megszorult emberiséget elhelyezhesse: s hogy ezt a munkát azon milliárd gyermekeire bizza, akiket csak épen e végből teremtet. . . Ez az én gondolatom. Lehet, hogy csak álom.

— De én jóslatnak veszem azt, — mondá Spillet Gedeon, — mely egykor bizonyára teljesebbé fog!

— Az csak az Isten titka! — felelé Cyrus komoly áhitattal.

Így végződött ez a beszélgetés. A reggelizést is elvégezték azalatt, s azután ismét folytatták a vadászatot.

Tizenhatodik fejezet.

Vadászkalandok.

Mivel a fagyok, a nagy hideggel, augusztus közepéig tartottak, a vadászat volt az egyetlen munka, melynek az idő kedvezett. Kivált ha csöndes idő volt, a hideg türethetőnek tetszett: de ha a tenger felől fölkerekedett a szél, aránylag vékony ruházatukban csaknem elviselhetlenné vált.

— A medvék, — mondá Pencroff, — jó melegen vannak öltözve. Szeretném valamelyiknek elkérni a bundáját.

— De nem adná ám, — felelt Nab nevetve.

— Majd rávenném, hogy ide adná, majd rávenném: csak találkozhatnám vele!

Hanem nem találkoztak; nagyobb fajta vadnak nyomát ép oly kevéssé találták mindeddig a szigeten, mint az embernek.

Puskájok nem lévén, s a nyilvessző négy lábuk ellen alig lévén használható, töröket vetettek ki a szabadban a vadak fogására; vermetek ástak, melyek száját száraz ággal s gizgazzal fedték be, hogy a vad, fölötte átszaladtában, beleessék s bennök megfogódjék. Nem is volt a fáradság sikertelen. Három ízben találtak bennök rókát, és pedig mindjárt az első napokban; úgy látszik, e rókafaj a sziget legnevezetesebb vadja.

— Ejnye, — békétlenkedék Pencroff — hát már nem találunk egyebet ezeknél a haszontalan rókáknál ez egész szigeten!

— Dehogy haszontalanok — mondá Cyrus. — A minap medve bundája után sóhajtoztál. Gyűjtsd össze csak a bőröket, tizből, tizenkettőből jobb bundád lesz, mint a legbozontosabb medvéből.

— Az igaz de husa csakugyan haszontalan.

— Biz az sem épen haszontalan.

— Hát ugyan mire lehet használni? A kutya sem eszi meg.

— Majd megeszi más állat; tedd ki csak a törökhöz, meg a vermekbe családoknak, majd jönnek reá, s lehet, olyant fogunk velők, aminek a husa után te is megszopod az ujjadat.

Szót is fogadtak Cyrusnak, s úgy bántak a rókákkal, amint ő mondotta.

Bőröket lehuzták, testöket pedig, családokul más vadnak, ott hagyták. S csakugyan cél is értek. Nemsokára a vaddisznók egy sajátságos faját, úgynevezett pekari-t találták a veremben, mely — kivált a fiatalja, igen izes pecsenyét adott.

Augusztus 15-én megfordult az idő. Északnyugoti szél támadt, mely a fagyot hatalmasan kezdte olvasztani, az idő meglágyult, s a felszállott párából havat csapott le, mely egypár napig folyvást esett, s az egész szigetet két lábnyi vastag fehér réteggel borította be. A hóra zivatar jött, fürgeteg söpörte a tájat, s a hófúvás oly nagy volt, hogy barátaink öt napig nem hagyták el lakásukat. A szél azonban használt nekik; fákat tört s csavart ki tövestől, s így »favágójukká szegődött«, amint Pencroff jókedvűen megjegyezte.

Mennyire áldhatták a végzetet, hogy oly jó téli lakásuk volt. Ebben méltó része lehetett főnökük Smith Cyrusnak is, de a gondviselés iránt sem lehetek háládatlanok. Akármilyen téglaházat építettek volna: sem lehettek volna úgy védve abban, mint e gránit-házban. A Szép kilátás fensikja, bár télen át is megfelelt nevének, de azért csak mégis sokkal jobb volt azt így a szobából nézni.

A szobába zártság e napjaiban sem maradtak tétlenek. Még a jó időben nagy sárfűzberket fedeztek föl a tő egyik oldalán, honnan tömérdek vesszőt szedtek, s most asztalos- és ácsokból kosárkötőkkel váltak. Mäskor ismét 'czukorfinomitókká; mert csak növényi csepegtetett czukorjuk lévén, annak megtisztítása és szilárdítása a kristályosítás útján fölötte kívánatos volt; Smith Cyrus pedig mindenféle mesterséghez értett.

Augusztus közepe táján, még egyszer változott az idő. A szelek elállottak, s ismét megenyhült. A hó azonban mégsem ment el, úgy hogy az egész sziget fehér volt. Meglátogatták ásott gödreiket, de csak egy-kettőben találtak valami megfogott vadat. A nagy hó sokkal jobban betemette azokat, s erősebb réteget vont fölējök, hogysem a könnyebb vad belējök eshetett volna; nagyobb vad pedig, úgy látszék, nem igen járt a szigeten. Egy izben ugyan épen oly lábnyomokat találtak, melyekről nemcsak Pencroff, hanem az állattanban jártas Harbert is erősen állította, hogy valamely nagy macska-fajnak, tigrisnek vagy párducznak a nyomai. Magát a tigrist azonban nem látták.

Egy hét mulva a hó fogyni kezdett, s ujra rákezdte az eső. Ezen égalj alatt a télnek eleje és vége, — s ha lágyabb: az egész tél is — csak esőzésből áll. S augusztus a mi februárunknak fele-

vén meg, mint nálunk is februárban rendszeren lágy idő áll be, mely márcziusban még egyszer keményre válik, ugy a Lincoln-szigeten is az augusztusi enyhe idő után szeptemberben még egyszer oly kemény fagyok álltak be, hogy gyarmatosaink megint szobáikba voltak kénytelenek zárkózni.

Szerencsére a közbeneső enyhébb időt fölhasználhatták, hogy fűtőanyag-készletöket megújithassák. A téli viharok sok fát kidöntöttek, s ök aránylag csekély fáradsággal jutottak ölfához. A szemet is, a mint az eső elmosta a hóréteget, sok keresés nélkül megint kéznél találták; s mire a télutó beállott, ismét jól el voltak látva fűtenivalóval.

Ez idő alatt látogatást tettek a »Kemény«-ben is. Csak szerencsét kívánhattak magoknak, hogy az egész télre oda nem szorultak. A viharok, melyek oda behatoltak, s a tenger, mely gyakran meglátogatta üregeit, a rombolás iszonyu nyomait hagyta hátra.

Jól jártak azzal is, hogy az enyhébb napok alatt uj tüzelő szerrel látták el magokat. Szeptember második felében a hideg nagyobb fokot ért el, mint a tél egész folyama alatt. 25-ikén oly hóesés lett ismét s azt oly fagy követte, hogy 25°-ot ért el a hideg, a fagypont alatt.

Ez rendkívül kemény tél volt ezalatt az égalj alatt. De végre is meg kellett szünni; s még egy nagy esőzés után, végleg be is állt a jobb idő.

Talán senki sem örült annak jobban, — még Nab sem, pedig szerezsen létére nagyon is érzékeny volt a hideg iránt, — mint Top, a kutya. Nagyon behörtönözve érezte magát a gránitházban. Jött, ment egyik szobából a másikba, de csak sóvárgott a szabadság után.

Smith Cyrus többször vette észre, hogy a kutya, valahányszor a sziklaúthoz közelit, sajátságos módon mormogni és szükölni kezd. Ide-oda forgott. szimatolt az üreg száján, mely rendszeren deszkával volt elfedve. Néha lábaival igyekezett fölfeszegetni a deszkafödelet, mintha az üregbe akarna bejutni.

Nyilván érezhetett ott valamit. Hogy a kutya a tengerbe nyílik, az bizonyos volt: volt; de vajjon egyenesen-e, vagy elágazva még más üregekbe is vezet? Mi volt, ami a kutya érzékeit zavarta? ép oly kevéssé bírta magának Cyrus is megmagyarázni. Elég az hozzá, hogy a kutya bántotta valami, s Cyrus ez iránti aggodalmait közölte is barátjával Spilettel; de egyikök sem birt vele tisztába jönni.

Végre egészen megszűntek a hidegek. Az eső egészen elolvasztotta a jeget és havat, s tavaszra fordult az idő.

Szeptember második s október első felében sokat vadásztak. Lőfegyverök nem lévén, egész multságuk az volt, ha nyilaikkal fölfegyverkezve, vadászatra indulhattak. Leginkább husevő állatok bőrére vadásztak, mert ezeknek van ruházatra alkalmas, állandó szőrméje, pedig a ruhák megújítását lehetetlen volt már soká halasztaniok. — Egy ily alkalommal október 24-én jó kedvvel tértek haza a vadásatról a szokottnál gazdagabb zsákmánnyal, mind az izletes sütni való, mind az alkalmas bőrök tekintében. A tűz még égett a tűzhelyen; s azonnal az ebéd készítéséhez, — és midőn az elkészült, jóízű elköltéséhez fogtak.

Pompás känguru-levesök volt, a legizletesebb eledelek egyike, valódi inyenczeknek való. Azután pekarihus következett, mert egypár szopós malacgot találtak, gyöngé husut, kövéret. De az anyját is el-

hozták, s most épen az volt megsütve, a malaczkok meg a rostélyon pörkölődtek, utó-ételnek.

Hát amint Pencroff jóízűn ropogatja a pekarit — egyszerre elordítja magát, s nagyot káromkodik.

— Mi bajod? — kérdék egyszerre a többiek.

— Egy fogam tört ki!

— Mibe haraptál?

— Ebbe a kavicsba! — felelt Pencroff, s kihuzza a szájából.

De mekkora lón csodálkozásuk! amit kavicsnak vélték — az ólom volt: egy valóságos puska-golyó.

Tehát: e pekarit már egyszer lövés érte; a lövés löfegyvert, a löfegyver embert föltételez. Tehát a szigeten rajtok kívül is vannak emberek.

(Folyt. köv.)

A spanyol vérbiróság előtt.

— Történeti vázlat. —

A mint a herceg a városba vonult, az ég fekete fátyollal látszott bevonva, a mely lecsüng, olyan mélyen, hogy az ember szinte meghajlott, nehogy bele üsse fejét. E szavakkal jellemzi Göthe Brüsszel lakóinak hangulatát 1567 aug. 22-én, midőn Alba, toledói herceg a spanyol hadakkal bevonult, hogy Németalföld szabadságát örökre eltiporja.

Elsötétültek az utcák a fényes nap daczára is, mely a lovagok sisakjain, vértéin, a gyalogok lándzsáinak hegyén s a puskák és ágyuk csövein csillogott. A spanyol katonák léptei dübörögtek a szűk utcákon, a dobok pörgése, fegyverzaj és lönyerítés vajmi borzadalmas bevezető zene volt ahhoz a véres drámához, mely a város falai között csakhamar bekövetkezett.

Az utcákon csak kevés lakos volt látható. A félelem nem engedte őket házaikból kijönni. Egy-egy utcaszögleten megjelent itt ott egy kis csoport, de csakhamar eltűnt a sűrű sorokban haladó spanyol katonák közeledtére.

A piaczkából tábor vált csakhamar. A fegyvereket gulákba rakták, a vezényszavak elnémultak s azzal egyelőre vége szakadt a szolgálatnak — a katonák kezdtek szerte csatangolni, nagy lármát csapva, a sátorok körül bort mértek s felhangzott a dal.

Furcsa egyvelegből állott ez a sereg.

Voltak ott napbarnított marczona alakok, arcukon tele sebforradásokkal, kiállt csaták tanujeleivel. A sisakok alól sötét szakáll és bajusz látszott ki a legtöbbször. Ott voltak Julián Romero rettegett zsoldosai, a nápolyiak, a kiket a »tertianok«-nak neveztek, a lombardusok Londongó alatt, és sok más hadi népség, mely fegyver alatt élte le ideje javát s nem tudott a fegyverforgatásnál és zsákmányolásnál egyéb mesterséget. E harci nép között jártak fel s alá a hadnagyok és kapitányok, egyéb tisztek, fegyvernők, markotányosok. Ott voltak köztük a komoly, kiaszott arczu dominikánus barátok rettegett alakjai, kik együtt jártak a sereggel, hogy mint az eretnekék bírái, a hóhér pallosának szolgáltassák át, a mit a katona kardja megkimélt.

Az ijedelem akkor érte el tetőpontját, mikor büszke méne hátán maga a herceg is megjelent. Körötte volt táborkara. Egész pánczéiban ült fekete lován, nehéz harci sisakja lelógott a nyeregkapá-

ból, s a helyett kis spanyol kalap fedé fejét, mintha csak szörnyű arczával is rémiteni akarná a már ugy is halálra ijedt polgárokat. Oh abban a sötét arcban csakugyan nem volt egy szikrája fölfedezhető az irgalomnak, s a mint némán, komoran végig lovagolt a sorokon, a függöny mögül leskelődő polgárok kezeit kezdték tördelni s halk imákat rebegtek Istenhez, mentené meg őket e borzasztó ember kezeitől.

Albának első gondja volt elüzni Németalföld kormányáról pármái Margitot, s megsemmisíteni mindent, a mi a spanyol uralomnak föltétlenül nem engedelmeskedik. A mely polgár Brüsszelből. Antwerpenből, Gentből elmenekülhetett, az menekült. Asszonyostól gyermekestől ott tanyáztak nyugati Flandria erdeiben, rejtett hegyzugokban. Ott voltak az üldözött papok, a képrombolók, a merész ügyvédek, lázadó tanácsosok és az elítélt nemes emberek, a kik a súlyos vád alatt álló »geux«-ök (koldusok) szövetségéhez tartoztak, mely gunynevezetet akkor is megtartották, mikor később Németalföld függetlenségét kivívniok sikerült, aztán tömérdek polgár, kik azzal vádoltattak, hogy a Németországból érkező új prédikátorok szavait meghallgatták és tanait terjesztették.

Alba csakugyan úgy lépett az országba, mint egy hóhér, utját fákra akasztott emberek jelezték, s Brüsszel piacán özönnel folyt a halálra hurczoltak vére. Pedig Alba eleinte csak a kicsinyek után nyujtotta ki kezeit, de csakhamar elkövetkezett a sor mindenkire. Alba felállította a »vértörvényszéket«.

Nem volt ez más, mint az inquisitio borzasztó ítélőszéke, csak a neve volt más. Alba, hogy a törvényességnek bizonyos színével ruhazza fel, németalföldi embereket is nevezett e vértörvényszékek birói közé, kik azonban magok se voltak egyebek — ama kor kifejezése szerint — »spanyol vér-ebeknél«. Luis de Rio, Jan de la Porta, La Torre és Juan Vargas mint elnök voltak a brüsszeli vértörvényszék tagjai.

A mint a biróság megalakult, megindult a hajsza. A ki a vád alá helyezettnek menhelyet adott, maga is ugyanazon büntetés alá esett. A ki az üldözötteket elárulta, fölfedezte, kézre kerítette, nagy jutalomban részesült.

... A szent Antal-utcában vagyunk, egyikében amaz ódon házaknak, a melyek még ma sem ritkák Brüsszel városában. A ház még merész Fülöp idejében épült s homlokzatán ott állt a Sterebeck ősrégi németalföldi család nemesi czimere. A ház ablakai minden szabály nélkül voltak bele törve a falba, s az erkélyek és apró tornyok, mint a fecskéfészkek, minden arányossági törvény ellenére halmozták el az épületet. Meglátszott rajta, hogy a hány tulajdonosa volt, mindegyik épített rajta valamit, saját külön izlése szerint.

A ház belseje jó módot, sőt gazdagságot mutatott. Nagy kandallók, pompás faragványokkal, a padozat, a falak művészi képekkel tele festve s drága faburkolattal borítva, a fölkék velencei tükrökkel, szobrokkal diszítve, az állványokon értékes edények, a termek közepén csillár, az ajtóban, ablakokon nehéz selyem és bársony függönyök. De minden szoba üres, pusztá, szomorú, mintha kihalt volna a ház.

A ház ura is egyike a menekülteknek. Sterebeck Adolf a geuxök szövetségéhez tartozott, részt vett mindenben, a mi hazája függetlensége mellett történt

s egyik legbuzgóbb hive volt az új hitnek. A mint a spanyolok betörték Luxemburgba, oly hirtelen kellett menekülnie, hogy családját nem vihette magával.

A ház egyik legkisebb szobájában ült Anna, a ház asszonya, gyermekeivel és az öreg dadával. A lámpa szomorú fényénél olvasta férje levelét, melyet csak az imént kapott. »Hazám nyomora — így szólt a levél — megrepszti szívemet, fáj az is, hogy tőletek távol kell lennem. Nem bírok tovább. Visszatérek, a törvényszék elé állok, hadd lássam mivel vádolnak? Bevárom, rám merik-e tenni kezököt.«

A szegény asszony rettegett, hogy férje meg is teszi, a mit írt. Minden neszre ügyelt: hátha férje léptei. Pedig ha ide jön, el is fogják, mert a város tele van Alba herczeg kémjeivel, ha pedig elfogják, el is vesztik, mert a birói terem tele van bakókkal. A gyermekek is oly szomorúan kuporodtak össze anyjuk lábainál, mintha tudnák, mi lebeg felettök.

Egyszerre kopogás hallatszik az ajtón s belép rajta Ostenrick Ján, a ház hű szolgája.

»Mindennek vége — mondá a belépő egy székbe roskadva, — Alba herczeg elfogatta Hoorn és Egmont grófokat. Ma viszik fel őket a várba.«

E pillanatban tompa dobpörgés hangzott fel az utczaról.

»A spanyolok gyülekeznek, felkeléstől félnek, mert Egmont a nép balványa volt.«

A zaj perczről perczre nőtt, majd lassanként elcsendesült s újra beült az előbbeni némaság.

»Elnyugodtak, — mondá Anna, — e fogással elnyugszik talán a herczeg haragja is, hiszen különb áldozatokat ennél a kettőnél már nem kívánhat.«

»Teved asszonyom, — mondá Ján — én reggel óta talpon vagyok. Ott voltam a Cuilenburg-palotában. Ott ül a vérbíró. Tömérdek nagy ur és apró polgár, sőt még asszony és gyermek is ott vár iteletere. Nincs annyi hóhér, hogy ne akadjon dolga.«

Anna kezeit tördelve szólt: »Akkor hát Istennél van egyedül a segítség. Férjem biztos helyen van. Hazunk nem rejt már üldözöttet. A herczeg beket hagy nekünk.«

»Félek az ellenkezőtől, — mondá a szolga — mindig elleneztem, hogy az ur szolgálatába vegye azt a vallon Klaus Rysseit.«

A dajka helyestőleg intett fejével, mintha mondaná: »Azt én is mondtam.«

»De hát mit tehete? — kérdé Anna — beteg jött a városba, beteg feleséggel. A képrombolók, mint papistákat, csaknem halálra verték. Elvész, ha ferjem nem könyörül rajta.«

Ján felállt. »Ez a Klaus gonosz ember, felesége gonosz asszony. Ma kétszer sompolygott itt a ház körül. Miért ment el innen? Hol a felesége? Asszonyom, ha ott lett volna ön a piacon, olvashatta volna, mit ígér a herczeg. A ki a spanyolok elleneseit elárulja, a menekülteket kézre keríti, rejtekhelyüket felfedi: gazdag jutalomban részesül. Láttam Klaus Rysseit, ott trafikált a spanyolokkal. S most haza jövet megint láttam őt a ház körül. Egy barát van vele. Azok ránk ólálkodnak.«

A ház asszonya sóhajtott. »Nekem is rosszat sug valami titkos sejtetem. Maradjunk ébren, míg megjő a reggel.«

Szomorú virrasztás volt ez, több óráig tartó. Egyszerre megcsattant ott lenn a kapu zörgető kalapácsa, s messze hangzott a csendes éjszakán. Az asszony megrettent: »Istenem, jönnek!«

A szolga kitekintett az ablakon.

»Két férfi áll künn a kapunál. Megnézem, kicsodák?« Gyertyát gyújtott s kiment vele a lépcsőn. Nehány másodperc múlva felnyitott az ajtó s egy magas férfi lépett be rajta.

»Adolf, uram! — kiáltá az asszony s a férfi keblére borult, majd eltolta magától s hevesen sutogta, — mért jöttél ide? elvesztél!«

»Végy erőt magadon, — mondá Sterebeck — nem bírtam tovább elmaradni. A herczeg kiáltványt bocsátott hozzánk, melyben a király szavát köti, hogy igazságos ítéletre számíthat, a ki önkényt jelentkezik. Én hiszek a király szavának.«

»Szerencsétlen! — kiáltá a nő — hát nem tudod, mi történt néhány óra előtt? Egmontot elfogták, Hoorn szintén — pedig nekik is meg volt adva a király szava, pedig kezökben volt a menlevél. A rettenetes herczeg nem irgalmaz senkinek. Menekülj uram, mert meggyilkolnak, mint annyi derék nemest. Ha Egmont is fogoly: ki remélhet még kegyelmet?«

Sterebeck e hire megdöbbsent.

»Ezt nem hittem volna. Ily arcátlanok nem képzeltem a zsarnok hatalmat. Jól van, menekülök, de csak holnap. Ez éjet itt töltöm, én és kísérom.«

»Hát kísérod is van?«

»Egy derék lelkész van velem: Tempis Frigyes, ki Antwerpenbe készült beteg anyjához. Lépjön be, barátom, házam menedéket nyújt önnek.«

Mielőtt az urnó kifejezhette volna aggodalmát, belépett a lelkész.

»Bocsásson meg, asszonyom, — mondá csengő hangon — hogy még én is tetézem gondjait, de férje akarta, hogy kísérdje legyek.« — S a gyermekekre tekintve, kiket Sterebeck könyes szemekkel szedett ölébe, folytató: »Itt vannak az önök gyermekei, láthatják, ölelhetik őket. Öreg anyám, ki most talán a halállal vívódik, még egyszer látni, ölelni szeretné tiát, — ne ítélje el asszonyom a gyermeket, a ki neki ront a veszedelemnek, hogy anyja haldokló ajkaira bucsucsókot nyomhasson.«

Az urnó kezét nyújtott az idegennek. »Hozta Isten nálunk, legyen meg az ur akarata, én megnyugszom benne.«

»Ámen« — mondá Tempis.

Helyet foglaltak s rövid étkezés után beszélni kezdtek a menekülés módjairól, s megállapítván a tervet, nyugalomra dőltek. Az álm csakhamar elnyomta a kimerült üldözötteket.

Hajnalhasadáskor fegyverzörej verte fel álmukból. A spanyol katonák körülvették a házat, Ryssel Klaus vezette nyomra, ki egy dominikánussal a ház körül ólálkodva észrevette a hazatérőket s most elárulta urát, jóltevőjét, élete megmentőjét.

»Isten legyen nekünk irgalmas!« — sikolta Anna felriadva. A gyermekek atyjukhoz futottak s hozzá simultak, mint a kik nem akarnak tőle elszakadni. — »Rejtőzz el, Adolf, a ház nagy, nem fognak megtalálni, éjjel menekülhetsz.«

»Nem! magad mondád, hogy legyen meg az ur akarata. Én maradok és bevárom őket.«

»Azt teszem én is«, — mondá Tempis.

»Én nem akarok elszakadni tőletek, — kiáltá Anna — veletek megyek a vértörvényszékre. Öljenek meg engem is, csak gyermekeimet kíméljék.«

Hatalmas döngetés a kapun szakítá felbe szavait. Sterebeck kitenkintett az ablakon. Ott voltak

a ház előtt az Ulloa spanyol ezred katonái és a bámész népség.

»Nyisd ki a kaput, Ján!« — parancsolá a ház ura s nemsokára nehéz lépések zaja hangzott a folyosón. Az ajtót betaszították és egy spanyol kapitány, katonái kíséretében belépett a szobába. Amint meglátta az együtt levő csoportot, megdöbbenve állt meg. Meglátszott rajta, hogy amit látott, meghatotta a kemény harczost.

»Én vagyok, akit ön keres — segíté ki Sterebeck — s ez itt Tempis lelkész, barátom és ezek itt nőm, gyermekeim.«

»Alba herczeg parancsából mindnyájokat a vérbiróság elé kell vezetnem« — mondá a kapitány.

»A gyermekeket is? — sikoltá az urnő — hát mit vétettek azok? Mért kell őket biróság elé hurcolni?«

»A herczeg parancsa« — hangzott a felelet.

»Menjünk« — mondá Sterebeck.

Fegyveresek kísérték őket a piaczon keresztül. A nép zugott és békétlenkedett, de a kapitány dárdát szegeztetett. Így haladtak ők. Sterebeck átölelve vezette elaláló nejét, Tempis kézen fogta a két gyermeket, a harmadikat ölnen vitte a dajka.

Elérkeztek a Cuilenberg-féle palotához, melynek tere már zsufolva volt mindenféle emberekkel, úgy hogy a katonák csak nehezen tudtak utat törni közöttök. A palota udvara és lépcsője tele volt katonákkal egész az ülésteremig.

Egymást követték itt a szivszakgató jelenetek. Egymástol zokogva búcsuzó rokon és barát, atya és fiu, anya és leány. Sterebeckekkel egyszerre más elfogott családokat is elővezettek. Az előterem tele volt mindenféle néppel.

Sokáig kelle várniok, míg a sor rájok került. Végre a bejelentő kikiáltá Sterebeck és Tempis nevét.

»Tekintsetek rám, s vegyetek erőt« — mondá a lelkész.

»Bizony vegyetek erőt, szükségték lesz rá« — mondá egy férfi, a ki titkon Sterebeck mellé lépett — maga Alba herczeg ül az elnöki széken.

»Meghalok!« — kiálta Anna — »Adolf, szeretett férjem, soha sem látjuk meg többé Isten szabad egét! Gyermekeim.«

Az ajtó feltárult.

»Vádlottak lépjenek elő!« — mondá egy durva hang, s a család belépett a tanácsterembe. Egy tágas, magas, fával burkolt s faragványokkal ékesített szoba volt. Egy hosszú, nehéz asztal keresztbe állítva a kandalló előtt. A mellett ültek: Luis del Rio, Jan de la Porta és Biere Ádám, egy németalföldi, kit azért ültettek a vérbirák közé, hogy a vérbiróságnak törvényesebb látszatja legyen. Magasan kinyulva állt a nyomoru Vargas, kit erkölcsstelenségei miatt Spanyolországból is kitiltottak; most az ő kezében volt a vádlevél. Mögötte állt két domonkosrendi szerzetes: frater Athanasius és frater Ebarius. Jobbra az asztalfőn a nagy karos székben ült Alba Ferdinand toledói herczeg félfegyverzetben. Lábat magas lovagsizmák boríták aransarkantuval; hosszú nehéz kardját maga mellé támasztá, míg tollas bársony kalapja az asztalra volt csapva. Nyaka körül ott csillogott az aranygyapjas rend aranyláncza.

A herczeg sötét tekintet vetett Sterebeckre, ki legnagyobb fiát maga elé véve, annak vállára tette jobb kezét. Tempis elől állt közel az asztalhoz, kezében a szent könyv. Felmagasztosult, átszellemült tekintettel nézett a távolba, mintha nem is érdekelné,

hogy birái előtt áll. A férfiakon szilárdság és önbizalom volt kifejezve. De Anna nem bírta kiállani Alba baziliskusi tekintet s térdre roskadt, kis leánya karjaiba futott, míg a nagyobbik félig félénk, félig bámész tekintettel nézett a birákra.

(Vége következik.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Jurkovic Barnabás, Zimony. A Hitelszövetkezetbe való belépés nem kötelező senkire nézve.

O. M. Misulinovac. A Hitelszövetkezet alapszabályai legközelebb lapunkban közzétételnek, a betétek visszafizetésére vonatkozó módokat meg fogja találni bennök.

Szűcs Sándor, T.-Szt.-András, 6 korona 80 fillért; *Rosenheim István, Sárvár,* 8 korona 11 fillért; *Mátis Gáspár, Zilah,* 15 korona 52 fillért; *Máté Kertész Mihály, Ujszékely,* 16 korona 14 fillért; *Nedeczky Ottó, Nagy-Maros,* 25 korona 33 fillért; *Schmiedt Lajos, Szabadka,* 30 korona 26 fillért; *Bajnok Béla, Budapest,* 32 korona 54 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Berger István, Stájerlak,* szeptember órá; *Augusztin István, Fiume,* február órá, főlöleg 2 korona; *Kiricsi Ferencz, B.-Szt.-György,* február és márczius hónapokra; *Bálint Gyula, Budapest,* márczius és április hónapokra; *Kael Lajos, Ujpest,* márczius és április hónapokra; *Szél Lajos, Igló,* márczius és április hónapokra; *Rusz Vilmos, Zágráb,* márczius és április hónapokra; *Kondics József, Szombathely,* márczius, április és május hónapokra; *Farkas Mihály, Szolnok,* április, május és június hónapokra; *Fröhlich Károly, Múrány,* április, május és június hónapokra; *Greiner Márk, Kassa,* április, május és június hónapokra könyveltük.

Laptulajdonos: benedekfalvi Luby Gyula.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeléi.

BARBARITS KÁROLYNÉ

okleveles szülésznő

ki már 1000 szülésnél működött, husz éves gyakorlattal bir, ajánlja magát.

Lakik: I., Krisztina-körut 131. I. e. ajtó 10.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könyvű kiszámításához vonatkisérek számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisére figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.